

Folkhälsomyndigheten

Att sälja tobak

SNABBGUIDE OCH PRAKTISKA RÅD

© Folkhälsomyndigheten, 2014
ISBN 978-91-7603-384-5 (pdf)
ISBN 978-91-7603-385-2 (print)
Foto omslag: Sandra Pettersson
Foto inläga: Transportstyrelsen
Grafisk produktion och illustration: AB Typoform
Tryck: Edita, 2014

En snabbguide till tobaksförsäljning

Här följer ett antal punkter som är viktiga för dig som säljer tobak. Mer information finns i broschyren ”Att sälja tobak”. Den kan du beställa eller ladda hem kostnadsfritt från Folkhälsomyndighetens webbplats; www.folkhalsomyndigheten.se.

- En tobaksvara är en produkt som innehåller tobak och som är avsedd att rökas, snusas, sugas på eller tuggas. Exempel på tobaksvaror är cigaretter, cigarrer, cigarromslag, cigariller, pip- och rulltobak, snus, tuggtobak, portions-tobak, råttobak och tobak till vattenpipa.

Till näringsidkare

- Du ska anmäla all typ av tobaksförsäljning oavsett var försäljningen sker. Det gäller alltså även försäljning via till exempel torghandel, rökrum, tobaksautomat eller internet. Anmälan skickar du till den kommun där försäljningen ska ske.
- Du ska skicka in en kopia av ditt egenkontrollprogram till kommunen.
- Du ska sätta upp skyltar eller dekaler för att informera om åldersgränsen 18 år.
- Du får inte ha tobaksvaror till försäljning som saknar varningstext eller är felaktigt märkta.

- Du får inte ha någon marknadsföring inne på försäljningsstället som är påträngande, uppsökande eller uppmanar någon att använda tobak.
- Du får inte marknadsföra tobaksvaror på reklamskyltar utanför försäljningsstället eller i skyltfönster.
- Du ska informera din personal om reglerna för tobaksförsäljning och ge dem det stöd de behöver.
- Kom ihåg att informera din personal om att kommunen kan göra kontrollköp.
- Tobaksskatt ska betalas för tobaksvaror.
- Du kan dömas till böter eller fängelse om du säljer tobak utan att först ha anmält det till kommunen, om du fortsätter att sälja tobak trots att kommunen gett dig ett försäljningsförbud eller om du tillhandahåller tobak som är felaktigt märkt.

Kom ihåg att ung personal kan ha svårt att vägra sälja tobak till jämnåriga. Därför kan det vara bra att alltid ha vuxen personal tillgänglig som stöd. Du kan också välja att bara sälja tobak i en särskild kassa med erfaren personal.

Till kassapersonal

- Du får inte sälja eller lämna ut en tobaksvara till någon som inte fyllt 18 år.
- Du ska alltid begära legitimation om du är osäker på kundens ålder.
- Du får inte sälja en tobaksvara om du misstänker att kunden kommer att lämna tobaksvaran till någon som är under 18 år (det räknas som langning).
- Du får inte sälja eller lämna ut en tobaksvara som saknar varningstext eller är felaktigt märkt.
- Varningstexterna på tobaksvaror ska vara på svenska.
- Du får inte sälja tobaksvaror i form av lösa cigaretter eller i förpackningar med färre än 19 cigaretter.
- Du kan dömas till böter eller fängelse om du lämnar ut tobaksvaror till någon som är under 18 år, eller om du borde förstå att det är fråga om langning. Du kan även dömas om du lämnar ut tobak som är felaktigt märkt.

Mer information om reglerna i tobakslagen (1993: 581) finns på Folkhälsomyndighetens webbplats, www.folkhalsomyndigheten.se/tillsyn. När det gäller tobaksförsäljning kan du också kontakta kommunen, länsstyrelsen, Konsumentverket, Skatteverket, Tullverket och Polismyndigheten.

Att tänka på vid egenkontroll

- Utbildning och information: När och hur informeras personalen?
- Information till kunderna: Var finns dekalerna som informerar om åldersgränsen?
- Kassarutiner: Vilka rutiner finns för att hindra försäljning till kunder som inte fyllt 18 år?
- Hur motverkas langning? Får ung personal särskilt stöd?
- Åtgärder: Vilka interna åtgärder finns om försäljningsreglerna inte följs?
- Märkning av tobaksvaror: Vilka rutiner finns för att kontrollera att tobaksvarorna är korrekt märkta?
- Dokumentation: Hur dokumenteras egenkontrollen, det vill säga rutiner, utbildningstillfällen med mera?

LEGITIMATIONSKONTROLL. Observera att mopedkörkortet ser ut som vanliga körkort, men innehavaren kan vara under 18 år.

Några praktiska råd till personalen i kassan

- Tänk på att alltid begära legitimation om du är osäker på kundens ålder. När någon ser ut att vara under 25 år och vill köpa tobak – be om legitimation. Kom ihåg att den som fyllt 18 år normalt inte har något emot att visa legitimation. Om kunden inte ser tillräckligt gammal ut och inte kan visa legitimation, förklara att du inte har rätt att sälja tobak till honom eller henne.
- Var uppmärksam på mopedkörkortet. De ser ut som körkort för bil, men personen kan vara under 18 år. Mopedkörkortet har beteckningen AM och en ritad bild av en moped längst ned.
- Du har rätt att vägra sälja tobak om du misstänker att det bryter mot reglerna i tobakslagen. Tala om för kunden att du riskerar böter eller fängelse om du bryter mot lagen.
- Misstänker du att någon med rätt ålder tänker lämna tobaksvaran till någon som inte har fyllt 18 år? Förklara då att du måste fråga om detta. Om svaret inte övertygar dig ska du vägra att sälja varan.
- Var uppmärksam om ungdomar samlas utanför försäljningsstället. Då finns det risk för att en person över 18 år handlar tobak och lämnar över den till personer under 18 år. Om du misstänker att detta ska hända får du inte sälja tobak till den personen.
- En kund som inte får köpa tobak kan börja argumentera eller bli aggressiv. Då ska du själv ta det lugnt. Var tydlig med ditt budskap och förklara att det inte lönar sig att diskutera. Be om möjligt en chef eller kollega att hjälpa till.
- Om en kund gör något olagligt – observera vad som händer och gör anteckningar när det hela är över. Du kan behövas som vittne. Ring polisen om det behövs. Berätta vad som har hänt för din chef.

I den här broschyren får du som säljer tobak en snabbguide till vilka regler som gäller för tobaksförsäljning och några praktiska råd.

Broschyren är en kortversion av "Att sälja tobak". Den kan du beställa eller ladda hem kostnadsfritt från Folkhälsomyndighetens webbplats.

Vänd dig till din kommun om du vill ha ytterligare råd och vägledning.

Folkhälsomyndigheten